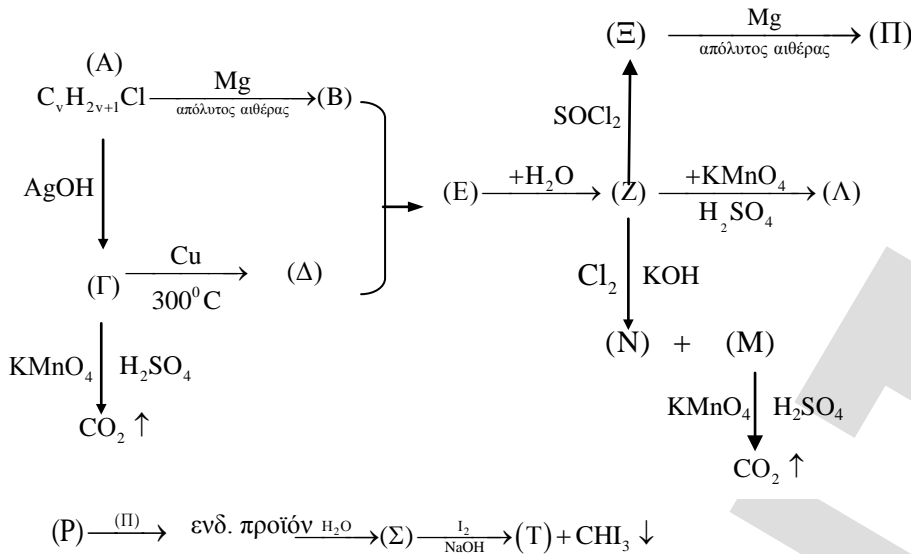

Άσκηση

A. Να βρείτε τους συντακτικούς τύπους των οργανικών ενώσεων του επόμενου διαγράμματος:

B. Χημικό στοιχείο (M) έχει τις παρακάτω ιδιότητες:

- i) Σχηματίζει οξειδίο M_2O που έχει βασικές ιδιότητες.
- ii) Ανήκει σε κύρια ομάδα του περιοδικού πίνακα.
- iii) Η περίοδος που ανήκει είναι η πρώτη που έχει 3 τομείς.

- α) Να βρεθεί για το χημικό στοιχείο M ο ατομικός αριθμός του, η ομάδα, η περίοδος και ο τομέας που ανήκει στον περιοδικό πίνακα.
- β) Να γραφτεί η ηλεκτρονιακή δομή του M βάσει του προηγούμενου ευγενούς αερίου και να γραφτούν οι τετράδες των κβαντικών αριθμών των ηλεκτρονίων της εξωτερικής του στιβάδας.

Γ. Από την οργανική ένωση (Λ) παρασκευάζουμε υδατικό διάλυμα (Δ_1) όγκου 2 L και συγκέντρωσης 1M, το οποίο έχει $\text{pH} = 2,5$. Διαλύουμε στο νερό 1mol από το οξειδίο του στοιχείου M (M_2O) οπότε προκύπτει διάλυμα 2L (Δ_2).

i. Ποιος ο μέγιστος όγκος διαλύματος (Δ_3) που μπορούμε να παρασκευάσουμε με την ανάμειξη κατάλληλων όγκων από τα (Δ_1) και (Δ_2), έτσι ώστε το διάλυμα (Δ_3) που θα προκύψει να έχει $\text{pH} = 5$;

ii. Ποιος ο μέγιστος όγκος νερού που μπορούμε να προσθέσουμε στο διάλυμα (Δ_3), έτσι ώστε το pH του να παραμείνει σταθερό;

Δίνεται ότι ισχύουν οι γνωστές προσεγγίσεις και ότι $K_w = 10^{-14}$ στους 25°C .

Απάντηση

A. Οι οργανικές ενώσεις είναι οι:

(A) CH_3Cl	(B) CH_3MgCl	(N) CHCl_3	(Σ) $\text{CH}_3\text{CH}(\text{OH})\text{CH}_2\text{CH}_3$
(Γ) CH_3OH	(Δ) CH_2O	(Ξ) $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{Cl}$	(Τ) $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{COONa}$
(E) $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{OMgCl}$	(Z) $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{OH}$	(Π) $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{MgCl}$	
(Λ) CH_3COOH	(M) HCOOK	(P) $\text{CH}_3\text{CH}=\text{O}$	

B. α) Το στοιχείο M είναι μέταλλο, γιατί το οξειδίο του έχει βασικές ιδιότητες και αφού έχει μοριακό τύπο M_2O συμπεραίνουμε ότι έχει αριθμό οξειδωσης (+1). Ανήκει στην 4^η περίοδο, γιατί είναι η πρώτη περίοδος που έχει τρεις τομείς (s, p, d), οπότε:
 $\text{M} : 1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^6 4s^1 \Rightarrow Z_M = 19$

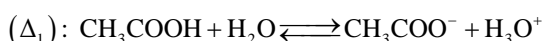
Το M ανήκει στην 4^η περίοδο, 1^η ομάδα και s τομέα του π.π.

β) Το ευγενές αέριο της 3^{ης} περιόδου είναι το $_{18}\text{Ar}$, άρα $\text{M} : [\text{Ar}]4s^1$.

Οι τετράδες των κβαντικών αριθμών του ηλεκτρονίου της εξωτερικής στιβάδας είναι:

$$\left(4, 0, 0, +\frac{1}{2}\right) \text{ ή } \left(4, 0, 0, -\frac{1}{2}\right)$$

Γ. i. Η οργανική ένωση (Λ) είναι το καρβοξυλικό οξύ CH_3COOH , οπότε:

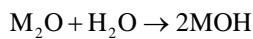
$$\text{Ισορροπία: } 1-x \qquad \qquad x \qquad \qquad x$$

$$\text{pH} = 2,5 \Rightarrow [\text{H}_3\text{O}^+] = x = 10^{-2,5} \text{ M}$$

$$K_a = \frac{[\text{CH}_3\text{COO}^-][\text{H}_3\text{O}^+]}{[\text{CH}_3\text{COOH}]} \Rightarrow K_a = \frac{x^2}{1-x}$$

$$a = \frac{x}{1} \Rightarrow a = 10^{-2,5} \Rightarrow a < 10^{-1}, \text{ οπότε } 1-x \approx 1. \text{ Έτσι } K_a = 10^{-5}.$$

Για το διάλυμα (Δ_2) έχουμε:

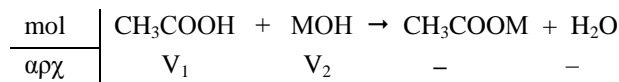

$$1 \text{ mol} \quad \quad 2 \text{ mol}$$

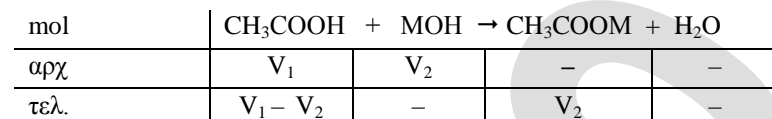
$$C_{\text{MOH}} = \frac{n}{V} = \frac{2}{2} = 1 \text{ M}$$

Για να βρούμε το μέγιστο όγκο του διαλύματος (Δ_3) θα υποθέσουμε ότι παίρνουμε V_1 L διαλύματος (Δ_1) και V_2 L διαλύματος (Δ_2), επομένως έχουμε:

$$n_{\text{CH}_3\text{COOH}} = C_1 \cdot V_1 = V_1 \text{ mol και } n_{\text{MOH}} = C_2 \cdot V_2 = V_2 \text{ mol}$$

- πλήρης εξουδετέρωση $\Rightarrow \text{pH} > 7$, αφού το CH₃COOM δημιουργεί βασικό διάλυμα:
CH₃COO⁻ + H₂O $\rightleftharpoons$ CH₃COOH + OH⁻ (απορρίπτεται)
- περίσσεια MOH: $\uparrow [\text{OH}^-] \Rightarrow$ το διάλυμα ακόμη πιο βασικό (απορρίπτεται)
- άρα σε περίσσεια το CH₃COOH
-

$$(\Delta_3) C_{\text{CH}_3\text{COOH}} = \frac{V_1 - V_2}{V_1 + V_2} = C_o \quad \text{και} \quad C_{\text{CH}_3\text{COOM}} = \frac{V_2}{V_1 + V_2} = C_\beta$$

Θεωρούμε το διάλυμα (Δ_3) ότι είναι ρυθμιστικό οπότε:

$$\text{pH} = \text{p}K_a + \log \frac{C_\beta}{C_o} \Rightarrow 5 = 5 + \log \frac{C_\beta}{C_o} \Rightarrow C_o = C_\beta.$$

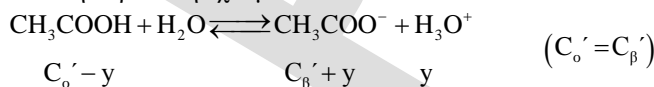
$$\text{Άρα: } \frac{V_1 - V_2}{V_1 + V_2} = \frac{V_2}{V_1 + V_2} \Rightarrow V_1 = 2V_2.$$

Συνεπώς, για να προκύψει μέγιστος όγκος: $V_1 = 2\text{L}, V_2 = 1\text{L}$, οπότε $V_{\text{max}} = 3\text{L}$.

Σημείωση: Το διάλυμα (Δ_3) ορθώς θεωρήθηκε ότι είναι ρυθμιστικό, αφού οι συγκεντρώσεις των συστατικών του είναι:

$$C_o = C_\beta = \frac{1}{3} \text{ M} \quad (\text{ίσες και υψηλές})$$

ii. Μετά την αραιώση έχουμε:

Το ρυθμιστικό διάλυμα διατηρεί το pH του σταθερό έπειτα απο αραιώση, με την προϋπόθεση ότι ισχύουν οι προσεγγίσεις:

$$\alpha' \leq 0.1 \Rightarrow \frac{y}{C_o'} \leq 0.1 \Rightarrow C_o' \geq 10^{-4} \text{ M}.$$

Για την οριακή τιμή $C_o' = 10^{-4} \text{ M}$ θα έχουμε τον μέγιστο όγκο Ρ.Δ. (V_{max}), άρα και τον μέγιστο όγκο H₂O ($V_{\text{H}_2\text{O}(\text{max})}$)

$$C_o V = C_o' V_{\text{max}} \Rightarrow V_{\text{max}} = \frac{C_o \cdot V}{C_o'} \Rightarrow V_{\text{max}} = \frac{1}{10^{-4}} \cdot 3 = 10000 \text{ L διαλύματος, άρα } V_{\text{H}_2\text{O}(\text{max})} = 10000 - 3 = 9997 \text{ L}.$$

Επιμέλεια:

**Τσικαλάς Γιάννης • Κυριακάκης Μιχάλης • Συμεωνίδης Βασίλης
Γεωργιλαδάκη Σοφία • Παπαδάκη Μαρία**